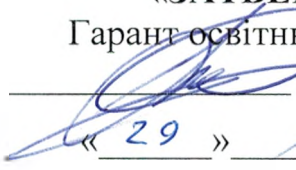

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра математики і фізики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Гарант освітньої програми
 Олександр ПУШКА
« 29 » 08 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АГРОФІЗИКА

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Галузь знань: Н Сільське, лісове, рибне господарство та
ветеринарна медицина

Спеціальність: – Н7 Агроінженерія

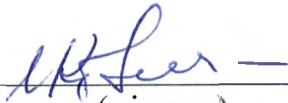
Освітня програма: Агроінженерія

Факультет: інженерно-технологічний

Умань – 2025 р.

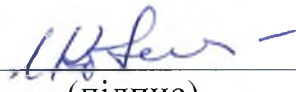
Робоча програма навчальної дисципліни «Агрофізика» для здобувачів вищої освіти спеціальності *Н7 Агроінженерія* освітньої програми *Агроінженерія*. – Умань: Уманський НУ, 2025. – 20 с.

Розробник: Ковальов Леонід Євгенійович, кандидат фізико-математичних наук, доцент

 (Леонід КОВАЛЬОВ)
(підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри математики і фізики

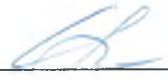
Протокол від “ 28 ” 08 2025 року № 1

Завідувач кафедри математики і фізики (Леонід КОВАЛЬОВ)
(підпис)

“ 28 ” 08 2025 року

Схвалено науково-методичною комісією *інженерно-технологічного факультету*

Протокол від “ 29 ” 08 2025 року № 1

Голова (Ірина ЗАМОРСЬКА)
(підпис)

“ 29 ” 08 2025 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів –5	Галузь знань: Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина	Обов’язкова	
Модулів – 3	Спеціальність: Н7 Агроінженерія	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 6		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – навчальним планом не передбачено		Семестр	
Загальна кількість годин – 150		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5 год. самостійної роботи студента – 5 год.	Освітній рівень: перший (бакалаврський) Освітня програма: Агроінженерія	Лекції	
		26 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		Лабораторні	
		48 год.	10 год.
		Самостійна робота	
		76 год.	130 год.
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Агрофізика» розроблена відповідно до Положення про методичне забезпечення в Уманському національному університеті, затвердженого Вченою радою від 11.07.2024 р.

Навчальна дисципліна «Агрофізика» належить до обов'язкових дисциплін, вивчення яких передбачено освітньо-професійною програмою «Агроінженерія» підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 208 Агроінженерія галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство.

Мета: створення у студентів теоретичної бази знань про загальні властивості і закони руху речовини і поля як основи природничих наук та фундаменту техніки, формування наукового світогляду і сучасного фізичного мислення.

Завдання дисципліни:

- дати студентам систему знань, що включає в себе теоретичні і практичні основи фізики на сучасному етапі її розвитку, яка необхідна для наступного вивчення спеціальних дисциплін;
- вивчити фізичну природу процесів, які використовуються у професійній діяльності фахівця;
- формувати науковий світогляд.

Предметом дисципліни є властивості матеріального світу, будова і властивості матерії, закони взаємодії і руху матеріальних тіл.

Місце дисципліни у структурно-логічній схемі підготовки здобувачів вищої освіти:

Навчальна дисципліна «Агрофізика» є фундаментальною та базується на теоретичних і практичних знаннях студентів, отриманих в загальноосвітніх навчальних закладах при вивченні фізики, математики, природознавства, хімії. Тісно пов'язана з дисциплінами «Вища математика», «Хімія», «Теоретична механіка», «Теплотехніка», «Гідравліка» та «Матеріалознавство і технологія конструкційних матеріалів» освітньої програми Агроінженерія і є основою для вивчення спеціальних дисциплін.

Вивчення навчальної дисципліни «Агрофізика» передбачає формування та розвиток у здобувачів компетентностей і програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Агроінженерія» спеціальності 208 Агроінженерія галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство (табл. 1).

Таблиця 1

Матриця компетентностей і програмних результатів навчання, що формуються під час вивчення навчальної дисципліни «Агрофізика»

Шифр компетентності	Компетентності	Шифр програмних результатів навчання	Програмні результати навчання
Загальні компетентності (ЗК)			
ЗК 6	Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.	ПРН 1	Володіти гуманітарними, природничо-науковими та професійними знаннями; формулювати ідеї, концепції з метою використання у професійній діяльності.
		ПРН 7	Розв'язувати складні інженерно-технічні задачі, пов'язані з функціонуванням сільськогосподарської техніки та технологічними процесами виробництва, зберігання, обробки та транспортування сільськогосподарської продукції.
		ПРН 11	Виконувати експериментальні дослідження роботи сільськогосподарської техніки в конкретних умовах використання, здійснювати патентний пошук.
		ПРН 16	Розуміти принцип дії машин та систем, теплові режими машин та обладнання аграрного виробництва. Визначати параметри режимів роботи гідравлічних систем та теплоенергетичних установок сільськогосподарського призначення.
ЗК 7	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ПРН 1	Володіти гуманітарними, природничо-науковими та професійними знаннями; формулювати ідеї, концепції з метою використання у професійній діяльності.
		ПРН 7	Розв'язувати складні інженерно-технічні задачі, пов'язані з функціонуванням сільськогосподарської техніки та технологічними процесами виробництва, зберігання, обробки та транспортування сільськогосподарської продукції.
		ПРН 11	Виконувати експериментальні дослідження роботи сільськогосподарської техніки в конкретних умовах використання, здійснювати патентний пошук.

		ПРН 16	Розуміти принцип дії машин та систем, теплові режими машин та обладнання аграрного виробництва. Визначати параметри режимів роботи гідравлічних систем та теплоенергетичних установок сільськогосподарського призначення.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)			
СК 2	Здатність проектувати механізовані технологічні процеси сільськогосподарського виробництва, використовуючи основи природничих наук.	ПРН 1	Володіти гуманітарними, природничо-науковими та професійними знаннями; формулювати ідеї, концепції з метою використання у професійній діяльності.
		ПРН 7	Розв'язувати складні інженерно-технічні задачі, пов'язані з функціонуванням сільськогосподарської техніки та технологічними процесами виробництва, зберігання, обробки та транспортування сільськогосподарської продукції.
		ПРН 11	Виконувати експериментальні дослідження роботи сільськогосподарської техніки в конкретних умовах використання, здійснювати патентний пошук.
		ПРН 16	Розуміти принцип дії машин та систем, теплові режими машин та обладнання аграрного виробництва. Визначати параметри режимів роботи гідравлічних систем та теплоенергетичних установок сільськогосподарського призначення.
СК 3	Здатність використовувати основи механіки твердого тіла і рідини; матеріалознавства і міцності матеріалів для опанування будови та теорії сільськогосподарської техніки.	ПРН 1	Володіти гуманітарними, природничо-науковими та професійними знаннями; формулювати ідеї, концепції з метою використання у професійній діяльності.
		ПРН 7	Розв'язувати складні інженерно-технічні задачі, пов'язані з функціонуванням сільськогосподарської техніки та технологічними процесами виробництва, зберігання, обробки та транспортування сільськогосподарської продукції.
		ПРН 11	Виконувати експериментальні дослідження роботи сільськогосподарської техніки в конкретних умовах використання, здійснювати патентний пошук.
		ПРН 16	Розуміти принцип дії машин та систем, теплові режими машин та обладнання аграрного виробництва. Визначати параметри режимів роботи гідравлічних систем та теплоенергетичних установок сільськогосподарського призначення.

Методи навчання та засоби діагностики, що відповідають визначеним результатам навчання за навчальною дисципліною «Агрофізика», наведено в табл. 2, 3.

Таблиця 2

**Результати, методи навчання та методи контролю за навчальною дисципліною
«Фізика»**

Результати навчання за навчальною дисципліною		Методи навчання	Методи контролю
1	Знання:		
1.1	основні фізичні величини, одиниці їх вимірювань, основи теорії похибок та правила обробки результатів вимірювань	лекція, лабораторне заняття, індивідуальне заняття, проблемна лекція, робота в малих групах, самонавчання через Moodle	усне опитування, експрес-контроль, тестування, участь у дискусії, підготовка та представлення презентацій, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
1.2	загальні фізичні закономірності, що лежать в основі явищ та процесів, які відбуваються у природі та техніці		
1.3	практичні застосування сучасних інструментальних методів та принцип дії приладів, які використовуються під час навчання та професійної діяльності		
2	Уміння/навички:		
2.1	проводити математичну і статистичну обробку результатів вимірювань та розрахунків	лекція, лабораторне заняття, індивідуальне заняття, проблемна лекція, робота в малих групах, самонавчання через Moodle	усне опитування, експрес-контроль, тестування, участь у дискусії, підготовка та представлення презентацій, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
2.2	користуючись фізичними положеннями, законами і теоріями, застосовувати набуті теоретичні та практичні знання під час вивчення дисциплін професійної та практичної підготовки і в майбутній роботі за спеціальністю		
2.3	уявляти основні принципи дії приладів та можливі застосування методів у практичній діяльності		
3	Комунікація:		
3.1	переконливе донесення до фахівців і нефахівців результатів проведення експериментальних досліджень та аргументація власних висновків	лабораторне заняття, робота в малих групах	участь у дискусії, підготовка та представлення презентацій
3.2	отримання експериментальних даних та їх інтерпретація		
3.3	спілкування під час виконання експериментальних досліджень з використанням наукової фізичної термінології		
4	Відповідальність і автономія		
4.1	розуміння особистої відповідальності за достовірність представлених результатів експериментальних досліджень	лабораторне заняття, індивідуальне заняття, робота в малих групах	тестування, участь у дискусії, підготовка та представлення презентацій, контрольна (модульна) робота
4.2	здатність автономно інтерпретувати		

результати експериментальних досліджень та робити висновки на їх основі	групах, самонавчання через Moodle	бота, підсумковий контроль
---	-----------------------------------	----------------------------

Таблиця 3

Методи навчання та методи контролю програмних результатів навчання з навчальної дисципліни «Агрофізика»

Програмний результат навчання		Метод навчання	Методи контролю
ПРН 5	Володіти гуманітарними, природничо-науковими та професійними знаннями; формулювати ідеї, концепції з метою використання у професійній діяльності.	лекція, лабораторне заняття, індивідуальне заняття, проблемна лекція, робота в малих групах, самонавчання через Moodle	усне опитування, експрес-контроль, тестування, участь у дискусії, підготовка та представлення презентацій, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
ПРН 7	Розв'язувати складні інженерно-технічні задачі, пов'язані з функціонуванням сільськогосподарської техніки та технологічними процесами виробництва, зберігання, обробки та транспортування сільськогосподарської продукції.	лекція, лабораторне заняття, індивідуальне заняття, проблемна лекція, робота в малих групах, самонавчання через Moodle	усне опитування, експрес-контроль, тестування, участь у дискусії, підготовка та представлення презентацій, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
ПРН 11	Виконувати експериментальні дослідження роботи сільськогосподарської техніки в конкретних умовах використання, здійснювати патентний пошук.	лекція, лабораторне заняття, індивідуальне заняття, проблемна лекція, робота в малих групах, самонавчання через Moodle	усне опитування, експрес-контроль, тестування, участь у дискусії, підготовка та представлення презентацій, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
ПРН 16	Розуміти принцип дії машин та систем, теплові режими машин та обладнання аграрного виробництва. Визначати параметри режимів роботи гідравлічних систем та теплоенергетичних установок сільськогосподарського призначення.	лекція, лабораторне заняття, індивідуальне заняття, проблемна лекція, робота в малих групах, самонавчання через Moodle	усне опитування, експрес-контроль, тестування, участь у дискусії, підготовка та представлення презентацій, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Механіка

Тема 1. Вступ. Основи кінематики.

Предмет і методи фізики. Зв'язок курсу із спеціальними дисциплінами. Історія розвитку. Внесок вітчизняних та зарубіжних учених у становлення та розвиток фізики. Значення фізики в становленні інженера-технолога. Основні завдання курсу.

Моделі фізичних тіл у механіці: матеріальна точка, абсолютно тверде тіло. Види механічного руху твердого тіла. Система відліку. Поняття про число ступенів свободи. Характеристики руху матеріальної точки: траєкторія, шлях, переміщення. Швидкість. Прискорення і його складові: тангенціальне і нормальне прискорення. Повне прискорення. Кутові характеристики руху: кутова швидкість, кутове прискорення.

Тема 2. Динаміка матеріальної точки.

Перший закон Ньютона. Інерціальні та неінерціальні системи відліку. Механічний принцип відносності. Сила і маса. Другий закон Ньютона. Імпульс. Поняття механічної системи. Третій закон Ньютона. Закон зміни імпульсу. Замкнена система. Закон збереження імпульсу. Застосування законів динаміки в машинах і механізмах сільського господарства та харчової промисловості.

Тема 3. Сили в механіці. Робота і енергія.

Сили тяжіння. Гравітаційні взаємодії. Закон всесвітнього тяжіння. Вага тіла. Вимірювання ваги тіла. Залежність ваги тіла від широти місцезнаходження. Невагомість і перевантаження.

Сили пружності. Деформації пружних тіл. Закон Гука. Модуль Юнга. Діаграма розтягу.

Дисипативні сили. Сила тертя. Зовнішнє і внутрішнє тертя. Коефіцієнт тертя.

Механічна робота. Потужність. Робота сили тяжіння, сили пружності. Кінетична і потенціальна енергії. Консервативні сили. Закон збереження механічної енергії.

Тема 4. Динаміка обертального руху твердого тіла.

Момент сили відносно нерухомої осі. Момент інерції. Теорема Штейнера. Кінетична енергія обертання. Основне рівняння динаміки обертального руху. Момент імпульсу. Закон збереження моменту імпульсу. Принцип дії центрифуг, сепараторів та їх застосування в технологічних процесах.

Важіль. Важелі першого і другого родів. Умови рівноваги важелів. Застосування важелів у техніці.

Тема 5. Гідродинаміка.

Рух реальної рідини. В'язкість. Закон Ньютона для сили внутрішнього тертя. Закон Пуазейля. Рух тіл у в'язкій рідині. Закон Стокса. Ламінарна і турбулентна течії. Критична швидкість. Число Рейнольдса.

Тема 6. Механічні коливання. Акустика.

Гармонічні коливання та їх характеристики. Рівняння руху пружинного, математичного, фізичного маятників та його розв'язки. Енергія гармонічних коливань.

Природа звуку. Поширення звуку. Фізичні характеристики звукових хвиль: інтенсивність, частота, швидкість поширення, енергія, потужність, тиск. Рівень інтенсивності звуку: бел і децибел. Психофізичні характеристики звукових хвиль: гучність, висота, тембр.

Ультразвук. Інфразвук.

Змістовий модуль 2. Молекулярна фізика і термодинаміка

Тема 7. Основи молекулярно-кінетичної теорії.

Ідеальний газ. Основне рівняння молекулярно-кінетичної теорії ідеального газу. Рівняння стану ідеального газу (рівняння Клапейрона-Менделєєва). Закон Максвелла для розподілу молекул газу за швидкостями. Середні довжина вільного пробігу і число зіткнень молекул.

Тема 8. Явища переносу в газах.

Загальне рівняння переносу. Дифузія. Внутрішнє тертя. Теплопровідність. Температурне поле у м'ясних консервах під час їх термообробки. Застосування законів дифузії і теплопровідності в харчових технологіях. Теплопровідність зернової маси.

Тема 9. Реальні гази, пари і рідини. Молекулярні явища в рідинах.

Рівняння Ван-дер-Ваальса. Ізотерми реального газу. Критичний стан речовини. Зрідження газів. Використання зріджених газів та низьких температур.

Поверхнева енергія і поверхневий натяг. Поверхнево-активні речовини та їх застосування.

Явище змочування та незмочування, його місце у природі. Крайовий кут. Капілярні явища. Додатковий тиск під викривленою поверхнею. Формули Лапласа і Жюрена.

Тема 10. Фазові переходи.

Випаровування і конденсація. Вологість повітря. Фази існування води. Водяна пара. Насичена пара. Парціальний тиск водяної пари. Тиск насиченої пари. Дефіцит вологості. Абсолютна і відносна вологість. Одиниці вологості. Методи вимірювання вологості. Роль дотримання оптимальної вологості в харчових технологіях. Методи контролю вологості та якості зернової маси в елеваторах.

Кипіння. Плавлення і кристалізація. Сублімація. Фазова діаграма стану речовини. Використання явища сублімації за високовакуумного сублімаційного сушіння зерна та харчових продуктів.

Тема 11. Перший закон термодинаміки. Теплоємність газів.

Параметри стану термодинамічної системи. Термодинамічний процес. Ізольована, замкнена і відкрита термодинамічні системи. Теплоємність тіла. Питома теплоємність речовини. Внутрішня енергія термодинамічної системи. Дві форми передачі енергії: кількість теплоти і макроскопічна робота. Перший закон термодинаміки. Застосування першого закону термодинаміки до ізопроесів. Адіабатичний процес. Рівняння Пуассона. Теплоємність газів.

Тема 12. Другий закон термодинаміки. Ентропія.

Другий закон термодинаміки. Оборотні та необоротні процеси. Тепловий двигун. Цикл Карно. Ентропія. Закон зростання ентропії. Термодинамічні потенціали. Зв'язок зміни стандартної вільної енергії з константою рівноваги. Хімічний і електрохімічний потенціали.

Змістовий модуль 3. Електрика

Тема 13. Електростатика.

Взаємодія нерухомих зарядів. Закон Кулона. Електричне поле та його характеристики. Напруженість електричного поля. Потік вектора напруженості. Електричний диполь.

Електрична індукція. Теорема Остроградського-Гаусса. Застосування теореми Остроградського-Гаусса для розрахунку електростатичних полів.

Робота переміщення заряду в електричному полі. Потенціал. Різниця потенціалів. Зв'язок напруженості з потенціалом.

Енергія електричного поля та її об'ємна густина. Електроємність. Діелектрики та провідники в електростатичному полі.

Тема 14. Закони постійного струму.

Електричний струм. Сила та густина електричного струму. Електрорушійна сила. Напруга. Електропровідність і опір провідників. Електричне коло. Закон Ома. Залежність опору провідника від температури.

Теплова дія електричного струму. Закон Джоуля-Ленца. Правила Кірхгофа. Термoeлектричні явища. Контактна різниця потенціалів. Явище Зеебека і Пельтьє. Принцип дії термопар.

Змістовий модуль 4. Електромагнетизм

Тема 15. Магнітне поле.

Магнітна взаємодія. Магнітне поле. Індукція магнітного поля. Дія магнітного поля на провідник із струмом. Закон Ампера. Закон Біо-Савара-Лапласа та його застосування. Дія магнітного поля на заряди, що рухаються. Сила Лоренца. Теорема про циркуляцію вектора магнітної індукції у вакуумі (закон повного струму). Застосування закону повного струму до розрахунку магнітних полів.

Магнітні властивості речовини. Діа-, пара- і феромагнетики. Потік вектора магнітної індукції. Індуктивність контуру. Ефект Холла. Магнітні зонди та сепаратори.

Тема 16. Електромагнітна індукція.

Основний закон електромагнітної індукції. Самоіндукція та взаємоіндукція. Трансформатори. Енергія магнітного поля та її об'ємна густина.

Тема 17. Електромагнітні коливання та хвилі.

Електромагнітні коливання і хвилі та їх властивості. Змінний електричний струм. Ефективні значення напруги та сили струму.

Електричне коло змінного струму. Ємнісний та індуктивний опір. Резонанс струму і напруги. Коливальний контур. Рівняння електромагнітної хвилі. Енергія електромагнітних хвиль. Вектор Умова-Пойнтинга. Випромінювання диполя. Шкала електромагнітних хвиль. Застосування електромагнітних хвиль.

Основи електроніки. Напівпровідникові прилади. Підсилювачі. Генератори. Електронно-променева трубка. Принцип дії електронного осцилографа.

Змістовий модуль 5. Оптика**Тема 18.** Геометрична оптика. Основи фотометрії.

Основні закони геометричної оптики. Відбивання та заломлення світла на межі двох середовищ. Показник заломлення. Повне внутрішнє відбивання. Принцип дії світловоду та фіброскопа. Роздільна здатність оптичних приладів.

Світлові величини. Світловий потік. Сила світла. Яскравість. Освітленість.

Енергетичні величини. Потік випромінювання. Сила випромінювання. Енергетична яскравість. Енергетична освітленість.

Тема 19. Хвильова оптика.

Електромагнітна природа світла. Інтерференція світла. Когерентність і монохроматичність світлових хвиль. Оптична та геометрична довжина ходу променів. Методи спостереження інтерференції світла. Дифракція світла. Принцип Гюйгенса-Френеля. Дифракційна решітка. Основи голографії. Дисперсія світла. Принцип дії спектрального приладу.

Поляризація світла. Природне і поляризоване світло. Закон Малюса. Поляризація світла на межі поділу двох діелектриків. Закон Брюстера. Оптичний дихроїзм. Подвійне променезаломлення. Поляризаційні прилади і поляроїди. Оптична активність речовини. Принцип роботи поляриметра. Дослідження біологічних об'єктів за допомогою поляризаційного мікроскопа. Поляриметрия в харчовій технології.

Тема 20. Квантова оптика.

Квантова природа світла. Фотон. Маса, імпульс та енергія фотона. Фотоелектричний ефект. Рівняння Ейнштейна для фотоэффекта. Червона межа фотоэффекту.

Змістовий модуль 6. Квантова фізика**Тема 21.** Будова і спектри атома.

Будова атома. Випромінювання і поглинання енергії атомами. Дискретність енергетичних станів атома. Постулати Бора.

Тема 22. Хвильові властивості частинок.

Хвилі де Бройля. Співвідношення невизначеностей Гейзенберга. Хвильова функція та її статистичний зміст. Принципи електронної оптики. Електронний мікроскоп.

Тема 23. Рівняння Шредингера. Квантування.

Рівняння Шредингера. Квантування. Квантові числа електрона. Атомні системи з багатьма електронами. Принцип тождності однакових частинок. Принцип Паулі.

Тема 24. Властивості і будова ядра. Радіоактивність.

Характеристика ядра. Ядерні сили. Ізотопи, ізобари. Дефект маси і енергія зв'язку. Ядерні реакції поділу і синтезу. Поняття про ядерну енергетику.

Види радіоактивного випромінювання. Закон радіоактивного розпаду. Стала радіоактивного розпаду. Активність радіонукліду. Період піврозпаду. Правила зміщення, ряд радіоактивних перетворень. Радіоактивні сімейства. Одиниці радіоактивності. Взаємодія радіоактивного випромінювання з речовиною.

Тема 25. Елементарні частинки.

Класифікація елементарних частинок. Кварки. Характеристики і взаємодія кварків.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. <i>Механіка</i>												
Тема 1. <i>Вступ. Основи кінематики. Topic 1. Introduction. Basics of kinematics</i>	4	1				3	4					4
Тема 2. <i>Динаміка матеріальної точки. Topic 2. Dynamics of a material poin.</i>	6	1		2		3	6	1				5
Тема 3. <i>Сили в механіці. Робота і енергія. Topic 3. Forces in mechanics. Work and energy.</i>	5	1		2		2	5	1				4
Тема 4. <i>Динаміка обертального руху твердого тіла. Topic 4. Dynamics of rotational motion of a solid body.</i>	6	1		2		3	6			2		4
Тема 5. <i>Гідродинаміка. Topic 5. Hydrodynamics.</i>	4	1				3	4					4
Тема 6. <i>Механічні коливання. Акустика. Topic 6. Mechanical oscillations. Acoustics.</i>	6	1		2		3	6					6
Разом за змістовим модулем 1	31	6		8		17	31	2		2		27
Змістовий модуль 2. <i>Молекулярна фізика і термодинаміка</i>												
Тема 7. <i>Основи молекулярно-кінетичної теорії.</i>	6	1		2		3	6			2		4
Тема 8. <i>Явища переносу в газах.</i>	6			2		4	6					6
Тема 9. <i>Реальні гази. Молекулярні</i>	4	1		2		1	4					4

явища в рідинах.												
Тема 10. Фазові переходи.	4					4	4					4
Тема 11. Перший закон термодинаміки. Теплоємність газів.	6	1		2		3	6	1				5
Тема 12. Другий закон термодинаміки. Ентропія.	5	1				4	5	1				4
Разом за змістовим модулем 2	31	4		8		19	31	2		2		27
Модуль 2												
Змістовий модуль 3. Електрика												
Тема 13. Електростатика.	9	2		4		3	9					9
Тема 14. Закони постійного струму.	13	2		4		7	13	1		2		10
Разом за змістовим модулем 3	22	4		8		10	22	1		2		19
Змістовий модуль 4. Електромагнетизм												
Тема 15. Магнітне поле.	7	1		2		4	7					7
Тема 16. Електромагнітна індукція.	7	1		4		2	7			2		5
Тема 17. Електромагнітні коливання та хвилі.	8	2		2		4	8	1				7
Разом за змістовим модулем 4	22	4		8		10	22	1		2		19
Модуль 3												
Змістовий модуль 5. Оптика												
Тема 18. Геометрична оптика. Основи фотометрії.	5	1		2		2	6					6
Тема 19. Хвильова оптика.	9	2		6		1	7	1		2		4
Тема 20. Квантова оптика.	6	1		2		3	7	1				6
Разом за змістовим модулем 5	20	4		10		6	20	2		2		16
Змістовий модуль 6. Квантова фізика												
Тема 21. Будова і спектри атома.	6	1		2		3	6	1				5
Тема 22. Хвильові властивості частинок.	4			2		2	4					4
Тема 23. Рівняння Шредингера. Квантування.	4	1				3	4					4
Тема 24. Властиво-	6	1		2		3	6	1				5

сті і будова ядра. Радіоактивність.												
Тема 25. Елементарні частинки.	4	1				3	4					4
Разом за змістовим модулем 6	24	4		6		14	24	2				22
Усього годин	150	26		48		76	150	10		10		130

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
	Не передбачено навчальним планом		

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
	Не передбачено навчальним планом		

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Вивчення пружного зіткнення тіл.	2	
2	Вимірювання швидкості тіла методом балістичного маятника з використанням комп'ютерної програми. Measurement of body speed by the ballistic pendulum method using a computer program.	2	
3	Визначення модуля Юнга методом розтягу	2	
4	Визначення моментів інерції тіл з використанням комп'ютерної програми. Determination of moments of inertia of bodies using a computer program.	2	2
5	Вимірювання прискорення вільного падіння за допомогою оборотного маятника.	2	
6	Визначення коефіцієнта в'язкості рідини методом Стокса.	2	
7	Вимірювання вологості повітря гігрометром і психрометром	2	
8	Визначення коефіцієнта теплопровідності повітря.	2	
9	Визначення відношення теплоємностей газу методом адіабатичного розширення.	2	2
10	Визначення коефіцієнта поверхневого натягу рідини	2	
11	Електровимірювальні прилади.	2	
12	Визначення електроємності конденсатора резонансним методом	2	
13	Вивчення змінних струмів низьких частот (квазістаціонарних електричних систем)	2	

14	Визначення опору провідника за допомогою містка постійного струму.	2	2
15	Визначення індуктивності котушки.	2	
16	Визначення коефіцієнта трансформації і коефіцієнта корисної дії трансформатора.	2	
17	Визначення показника заломлення рідини рефрактометром	2	
18	Дослідження інтерференції світла за допомогою біпризми Френеля з використанням лазера.	2	
19	Дослідження дифракції світла і визначення періоду дифракційної решітки з використанням лазера.	2	
20	Вивчення поляризації світла з використанням лазера.	2	
21	Визначення концентрації розчину цукру за допомогою поляриметра.	2	2
22	Вивчення законів зовнішнього фотоефекту.	2	2
23	Вивчення спектрів випускання за допомогою спектроскопа та дифракційної решітки.	2	
24	Експериментальна перевірка співвідношень невизначеностей для фотонів	2	
	Разом	48	10

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Характеристики руху матеріальної точки.	3	4
2	Закони класичної механіки.	3	5
3	Дисипативні сили. Механічна робота. Консервативні сили. Закон збереження механічної енергії.	2	4
4	Основне рівняння динаміки обертального руху. Момент імпульсу. Закон збереження моменту імпульсу.	3	4
5	Рух реальної рідини. В'язкість.	3	4
6	Гармонічні коливання та їх характеристики. Фізичні характеристики звукових хвиль.	3	6
7	Основне рівняння молекулярно-кінетичної теорії ідеального газу. Закон Максвелла для розподілу молекул газу за швидкостями.	3	4
8	Загальне рівняння переносу. Дифузія. Внутрішнє тертя. Теплопровідність.	4	6
9	Рівняння Ван-дер-Ваальса. Поверхнева енергія і поверхневий натяг.	1	4
10	Випаровування і конденсація. Вологість повітря. Кипіння. Плавлення і кристалізація. Сублімація. Фазова діаграма стану речовини.	4	4
11	Перший закон термодинаміки. Адіабатичний процес. Теплоємність газів.	3	5
12	Другий закон термодинаміки. Тепловий двигун. Цикл Карно. Ентропія.	4	4
13	Потік вектора напруженості. Електричний диполь. Теорема Остроградського-Гаусса. Діелектрики та провідники в електростатичному полі.	3	9

14	Електричний струм. Термоелектричні явища. Контактна різниця потенціалів. Явище Зеебека і Пельтьє. Принцип дії термопари.	7	10
15	Магнітне поле. Теорема про циркуляцію вектора магнітної індукції. Магнітні властивості речовини. Ефект Холла.	4	7
16	Закон електромагнітної індукції. Трансформатори. Енергія магнітного поля та її об'ємна густина.	2	5
17	Електромагнітні коливання і хвилі та їх властивості. Електричне коло змінного струму. Рівняння електромагнітної хвилі. Основи електроніки.	4	7
18	Основні закони геометричної оптики. Світлові величини. Енергетичні величини.	2	6
19	Інтерференція та дифракція світла. Дисперсія світла. Поляризація світла. Оптична активність речовини.	1	4
20	Квантова природа світла. Фотоелектричний ефект.	3	6
21	Будова атома. Випромінювання і поглинання енергії атомами. Дискретність енергетичних станів атома. Постулати Бора.	3	5
22	Хвилі де Бройля. Співвідношення невизначеностей Гейзенберга. Хвильова функція та її статистичний зміст.	2	4
23	Рівняння Шредингера. Квантування. Квантові числа електрона. Атомні системи з багатьма електронами.	3	4
24	Характеристика ядра. Ядерні сили. Ядерні реакції. Види радіоактивного випромінювання. Закон радіоактивного розпаду.	3	5
25	Класифікація елементарних частинок. Кварки. Характеристики і взаємодія кварків.	3	4
	Разом	76	130

9. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом.

10. Методи навчання

Традиційні методи (технології) навчання:

Лекція – логічно вивершений, науково обґрунтований і систематизований виклад певного наукового або науково-методичного питання, ілюстрований, за необхідності, засобами наочності та демонстрацією дослідів. Лекція покликана формувати в студентів основи знань з певної наукової галузі, а також визначити напрямок, основний зміст і характер усіх інших видів навчальних занять та самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни.

Лабораторне заняття – вид заняття, на якому студенти під керівництвом викладача проводять натурні або імітаційні експерименти чи досліди в спеціально обладнаних навчальних лабораторіях з використанням устаткування, пристосованого для умов навчального процесу. Дидактичною метою лабораторного заняття є практичне підтвердження окремих теоретичних умінь та навичок роботи з лабораторним устаткуванням, обладнанням, обчислювальною технікою, вимірювальною апаратурою, методикою експериментальних досліджень у конкретній предметній галузі.

Індивідуальні заняття – передбачають створення умов для найповнішої реалізації творчих можливостей студентів, які виявили особливі здібності в навчанні та здібності до науково-дослідної роботи і творчої діяльності. Індивідуальні заняття, як правило, проводяться у неауди-

торний час за окремим графіком, складеним кафедрою з урахуванням потреб і можливостей студента.

Інноваційні методи (технології) навчання:

Проблемні лекції – направлені на розвиток логічного мислення студентів і характеризуються тим, що коло питань теми обмежується двома-трьома ключовими моментами; увага студентів концентрується на матеріалі, який не знайшов відображення в підручниках. При викладанні лекції студентам даються питання для самостійного розмірковування, проте лектор сам відповідає на них, не чекаючи відповідей студентів. Система питань у ході лекції спонукає студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

Робота в малих групах – використовується з метою активізації роботи студентів при проведенні лабораторних занять. Це так звані групи психологічного комфорту, де кожен учасник відіграє свою особливу роль і певними своїми якостями доповнює інших. Використання цієї технології дає змогу структурувати лабораторні заняття за формою і змістом.

11. Методи контролю

Головний засіб досягнення поставлених цілей – комбінація поточного, модульного та підсумкового контролю знань студентів.

Підсумкова оцінка складається з підсумкової поточної оцінки і підсумкової екзаменаційної оцінки.

Підсумкова поточна оцінка включає бали за виконання лабораторних, контрольних робіт та бали за виконання модульних тестових завдань.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

В основу рейтингового оцінювання знань студента закладена спеціальна 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати студент за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи, підсумкового контролю тощо).

Встановлюється, що при вивченні дисципліни до моменту підсумкового контролю (іспиту) студент може набрати максимально 70 балів. На підсумковому контролі (іспит) студент може набрати максимально 30 балів, що в сумі і дає 100 балів.

Кількість балів, які можна набрати у ході вивчення курсу дисципліни розподіляються наступним чином:

Поточний (модульний) контроль							Заохочувальні бали за НДР	Підсумковий контроль	Сума
Кількість балів за модуль	Модуль 1 (20 балів)		Модуль 2 (20 балів)		Модуль 3 (20 балів)				
Змістовий модуль	ЗМ1	ЗМ2	ЗМ3	ЗМ4	ЗМ5	ЗМ6			
Всього	10	10	10	10	10	10			
Лабораторні	8	8	8	8	8	8			
СРС	2	2	2	2	2	2	10	30	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Ковальов Л.Є. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Фізика» для здобувачів вищої освіти спеціальності 208 Агроінженерія першого рівня вищої освіти (бакалаврський) освітньої програми Агроінженерія. – Умань: Уманський НУС, 2020. – 14 с.
2. Ковальов Л.Є., Побережець І.І. Методичні вказівки для лабораторних робіт з навчальної дисципліни «Фізика» для здобувачів вищої освіти спеціальності 208 Агроінженерія першого рівня вищої освіти (бакалаврський) освітньої програми Агроінженерія. – Умань: Уманський НУС, 2020. – 14 с.
3. Ковальов Л. Є., Побережець І. І. Задачі з фізики. Методичні вказівки до виконання самостійної роботи. - Умань: ВПЦ "Візаві", 2017. - 80 с.
4. Миколайчик М.Н., Фак В.Г. Лабораторний практикум з фізики. Частина І. Умань: Копі-центр, 2006. – 289 с.
5. Ковальов Л.Є., Миколайчук М.Н, Фак В.Г. Лабораторний практикум з фізики. Частина 2. Електродинаміка. Оптика. Атомна фізика: Навчальний посібник для студентів. – Умань: "Алмі", 2007. – 208 с.
6. Миколайчук М.Н. Збірник задач і тестів з курсу “Фізика з основами біофізики”. – Умань: Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2010.

14. Рекомендована література

Базова

1. Ковальов Л.Є., Побережець І.І. Фізика: навчальний посібник для студентів інженерних спеціальностей. – Умань: ВПЦ «Візаві», 2019. – 200 с.
2. Дякон В.М., Ковальов Л.Є., Миколайчук М.Н. Основи фізики: Навчальний посібник / В.М. Дякон, Л.Є. Ковальов, М.Н. Миколайчук. – Бровари: «АНФ ГРУП», 2014. 184 с.
3. Фізика. Навчально-методичний комплекс: Навчально-методичний посібник для вищих аграрно-технічних закладів України / Л.Ю. Збаравська, В.В. Бойко, С.Б. Слободян та ін. – Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин О.В., 2012. –596 с.
4. Куліш В.В. Фізика для інженерних спеціальностей: Кредитно-модульна система: Навч. посібник. – У 4-х ч. М.1. Механіка. Молекулярна фізика / В.В. Куліш, А.М Соловйов., О.Я. Кузнєцова. – К.: Книжкове вид-во НАУ, 2006.

5. Куліш В.В. Фізика для інженерних спеціальностей: Кредитно-модульна система: Навч. посібник. – У 4-х ч. М.2. Термодинаміка. Електромагнетизм / В.В. Куліш, А.М Соловйов., О.Я. Кузнєцова. – К.: Книжкове вид-во НАУ, 2006.
6. Куліш В.В. Фізика для інженерних спеціальностей: Кредитно-модульна система: Навч. посібник. – У 4-х ч. М.3. Коливання і хвилі. Оптика / В.В. Куліш, А.М Соловйов., О.Я. Кузнєцова. – К.: Книжкове вид-во НАУ, 2007.
7. Куліш В.В. Фізика для інженерних спеціальностей: Кредитно-модульна система: Навч. посібник. – У 4-х ч. М.4. Квантова та атомна фізика / В.В. Куліш, А.М Соловйов., О.Я. Кузнєцова. – К.: Книжкове вид-во НАУ, 2008.
8. Кучерук І.М., Горбачук І.Т. Загальний курс фізики (у 3-х томах) Навч. посібник.- К.: Техніка, 1999.

Допоміжна

1. Богацька І.Г. та ін. Загальні основи фізики /І.Г. Богацька, Д.Б. Головка, А.А. Малярєнко, Ю.Л. Ментковський. - К.: Либідь, 1998. - 480 с.
2. Миколайчук М.Н. Фізика з основами біофізики. Навч.посібник.-Умань: УВПП, 2007.-284с.
3. Содовий А.І., Лега Ю.Г.Основи фізики з задачами і прикладами їх розв'язування. - К.: Кондор, 2003.
4. Миколайчук М.Н. Довідникові матеріали з фізики та основ біофізики: Навч посібник. – Умань: «Алмі», 2006. – 114 с.
5. Чолпан П.П. Основи фізики.-К.: Вища шк., 1995.- 488 с.
6. Фізичний експеримент і математичний апарат фізики: Навчальний посібник. / Ковальов Л.Є., Краснобокий Ю.М., Мартинюк М.Т., Замаховський Й.Ю. – Київ: Науковий світ. – 2003. – 94с.

15. Інформаційні ресурси

1. Електронний web-журнал Physics.com.ua
<http://physics.com.ua/>
2. Наочна фізика
http://www.virtulab.net/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=5&Itemid=94
3. Дистанційна освіта. Уманський НУС
<https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=143>
4. Сайт кафедри математики і фізики
<https://math.udau.edu.ua/>
5. Наукова бібліотека Уманського НУС
<https://library.udau.edu.ua/>

16. Перезарахування та визнання результатів навчання

Перезарахування та визнання результатів навчання з дисципліни «Фізика» або окремого її елемента відбувається відповідно до Положення про порядок визнання в Уманському національному університеті садівництва результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті.

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання в неформальній та інформальній освіті (курси навчання в центрах освіти, курси інтенсивного навчання, семінари, конференції, олімпіади, конкурси наукових робіт, літні чи зимові школи, бізнес-школи, тренінги тощо) в обсязі, що загалом не перевищує 25 % освітньої програми).

17. Політика академічної доброчесності

У процесі навчання з дисципліни «Фізика», студенти повинні дотримуватися встановлених правил академічної доброчесності, визначених Кодексом доброчесності Уманського національного університету садівництва. При підготовці рефератів, виконанні індивідуальних науко-

во-дослідних завдань, а також під час проведення контрольних заходів очікується, що всі роботи подані студентами будуть їхніми оригінальними дослідженнями та міркуваннями.

Будь-які види порушення академічної доброчесності, зокрема плагіат, неправомірне використання чужих ідей, фальсифікація даних чи співучасть у таких діях, є абсолютно неприпустимими і не толеруються. Виявлення ознак академічної недоброчесності у письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від обсягу порушення.

З метою запобігання порушенням і підвищення якості академічних робіт, студентам постійно рекомендується користуватися належними академічними ресурсами та інструментами для перевірки робіт на плагіат, а також звертатися за консультаціями з питань правильного цитування і академічного письма.

18. Зміни у робочій програмі на 2024 рік

1. Оновлено перелік рекомендованої літератури.
2. Зроблено коригування у розподілі балів.
3. Частково змінено структуру та наповнення навчальної дисципліни відповідно до програмних результатів навчання та компетентностей.